

Ketters van de Kemmelberg

Ander werk van Koen D'haene

De wedstrijd (jeugdboek 12+)

De oversteek (jeugdroman 12+)

Rots (misdaadroman)

Zand (misdaadroman)

Ijs (misdaadroman)

De planetjes van papa (kinderboek 7+)

Een hoofd vol rommel (kinderboek 10+)

Gek van een eiland (jeugdroman 12+)

Valsspeler (jeugdroman 12+)

De hel in New York (jeugdroman 12+)

Ketters van de Kemmelberg

Koen D'haene

Ik werkte deze roman af tijdens een verblijf in de schrijversresidentie het Lijsternest (Streuvelshuis) in Ingooigem van 20 februari tot 6 maart 2017.

© 2025 by Koen D'haene & vzw de Scriptomanen
De eerste editie van dit boek verscheen in 2017 bij de Scriptomanen.
www.scriptomanen.org – www.koendhaeneschrijft.blogspot.com
contact: info@inter-actief.be

Met bijzondere dank aan Theo van Rijn

ISBN 9789403799148
NUR 301

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

1566

2 juni

22 juli

15 augustus

28 augustus

1567

7 januari

1568

12 januari

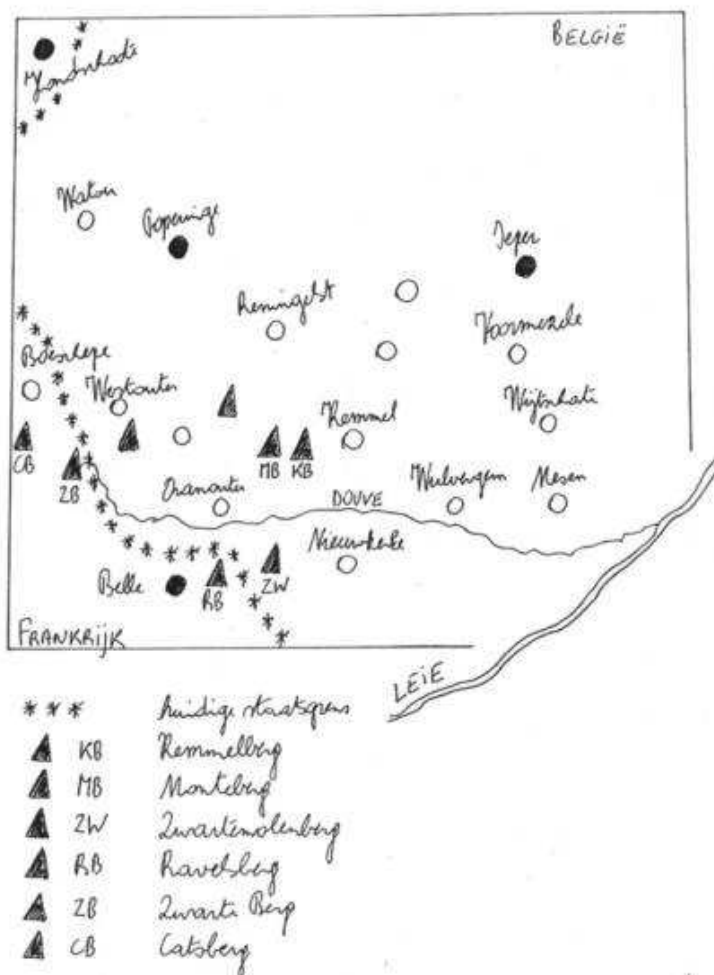
13 januari

14 januari

20 november

1584

5 mei

Situeringkaartje Westkwartier

Een duiding van gebeurtenissen en personages vind je achteraan in het boek

2 juni 1566

1.

‘Stil! Kijk daar ...’

Walram houdt zijn arm tegen Herlindes middel. Zijn zus kijkt verrast zijn kant op. Hij staat stokstijf en staart naar de berm.

Pal op de splitsing van de brokkelige aardeweg zit een dikke bruine rat. Ze houdt hen scherp in het oog.

Er loopt een rilling over Walrams rug. Hij houdt zijn zus stevig vast zodat ze niet in paniek kan wegrekken. Hij is bang voor ratten. Ze lopen voortdurend door de gore straten van Nieuwkerke en zelfs in de huizen schieten ze vaak onverhoeds tevoorschijn. Het went niet. Walram blijft het smerige beesten vinden en hij vertrouwt ze voor geen cent. Vorige zomer sprong een rat hem naar de keel toen hij met moeder naast de bleekweiden buiten het dorp aan het werk was. Hij had het vieze beest niet opgemerkt en ongewild dreef hij het in het nauw. De tanden waren diep in zijn huid gekerfd. Vier dagen lang kon hij nauwelijks spreken.

Plots keert de rat zich om en loopt naar de veldkapel op de wegsplitsing. Even gaat er een siddering door haar heen. Dan verdwijnt ze in het donkere gat achter het verweerde deurtje van de kapel. Er klinkt een dof geluid en dan een schel geklingel. Het gipsen Mariabeeld op het altaar wankelt. Nog even ziet Walram het beeld rondtollen. Dan valt het met een doffe plof op de grond. De rat stormt naar buiten en verdwijnt in de berm. Haar staart kronkelt flikkerend in het lage struikgewas.

Walram haalt opgelucht adem. Naast hem blijft Herlinde lijk-wit naar het kapelletje staren.

‘Ze is weg, Herlinde. Ze was in paniek toen ze ons zo dicht bij haar opmerkte. Dan kun je maar beter op je tellen passen. Nu komt ze niet meer terug ...’

Herlinde schudt met haar hoofd van nee.

‘Dat is het niet,’ fluistert ze. ‘Het beeld in het kapelletje ... Het is vast stuk!’

‘Oh, dat,’ lacht Walram. ‘Maak je daarover geen zorgen, zusje. Beelden genoeg! Veel te veel eigenlijk.’

Herlinde loopt naar het kapelletje. Weifelend kijkt ze over het houten deurtje. Ze schrikt, slaat haar hand voor haar mond en deinst achteruit.

Walram gaat naast haar staan.

‘Kom nou, Herlinde, wat kan ons dat beeld schelen? Onze kerk staat vol met die onzinnige afgoderij. Het is Maria zelf niet die gevallen is, hoor. Alleen maar een beeld! Een lelijk beeld dan nog. Waar halen mensen eigenlijk het recht vandaan om Onze-Lieve-Vrouw na te bootsen? De moeder van Jezus! Ach, wat dan nog. Eentje meer of minder doet er eigenlijk niet toe, ze maken toch voortdurend nieuwe. Net zoals ze een stoel of een tafel timmeren!’

Herlinde kijkt hem ontzet aan.

‘Ik wil niet dat je zo spreekt, Walram. En moeder ook niet, dat weet je. Het is nog gevaarlijk ook. De priester zou je eens moeten horen. Of Smettens, de baljuw, of iemand anders van de herenhuizen op het marktplein. Ze houden iedereen in het oog, zeggen ze.’

‘Je maakt je te veel zorgen,’ sust Walram. ‘Wees gerust, omdat jij het bent zal ik niet langer tegen de priester en de paapsen uitvaren.’

Hij gluurt even in het kapelletje. Het beeld ligt in gruzelementen op de aarden vloer. Walram kan een lach niet inhouden.

Spottend kijkt hij achter zich, maar Herlinde is al mokkend het pad naar Kemmel ingeslagen.

2.

‘Die stank is echt niet te harden,’ laat Walram vol walging weten.

Hij houdt de rieten mand onder Herlindes hoofd. Ze sluit haar ogen en doet haar hand voor haar neus.

‘Bah ...’

Walram zet de mand zo ver mogelijk van hen weg.

‘Die stinkende haring komt mij stilaan de strot uit. Met die stralende zon ligt hij vast al te bakken op mijn rug.’

‘Straks zul je er wel weer van smullen,’ sneert Herlinde. ‘Elke zondag verse vis, het is een tijdje anders geweest.’

Walram snoert haar de mond.

‘Vers, vers ... Ik vertrouw die verkoper op de Vismarkt voor geen meter. Wedden dat die vis al dagen oud is? Het bloed op de kieuwen is gewoon varkensbloed dat hij erop smeert. Zo ziet de vis er alleen vers uit.’

Herlinde kijkt hem verwonderd aan.

‘Denk je? Mmm, misschien wel ... Toch smaakt die haring met een homp zwartbrood een stuk beter dan de schamele hutspot die we anders te eten krijgen.’

‘Och, zwijg, Herlinde.’

Walram staat op en loopt van haar weg. Soms wordt hij gek van de honger. Wanneer kreeg hij voor het laatst een behoorlijk maal? Hij ziet in gedachten weer de dienstjongens in de straten van Ieper voorbijkomen. Ze droegen vette kippen en dikke worsten over hun schouder. En in het nauwe steegje in de buurt van de Vismarkt drong vanuit een groot bakkershuis de zoete geur van vers witbrood en malse beschuiten bij hem naar binnen.

Walram klimt op een neergeknakte boom langs de weg. Hij kijkt om zich heen. Vreemd, weer wordt hij overvallen door een

onbestemd gelukkig gevoel. Zoals altijd als hij hier bij helder weer vanaf het hoogste punt van de Kemmelberg over het landschap kijkt.

De heuvels geven hem een goed en vertrouwd gevoel. Vandaag wordt zijn uitzicht niet belemmerd door dikke regenwolken of laaghangende nevel. Achter de heuvelranden ziet hij zo ver zijn oog reikt het open veld, hier en daar onderbroken door plompe kerktorens die als trouwe schildwachten het landschap overzien. Helemaal in de verte, onzichtbaar voor het oog, zijn de zee en de havens van Nieuwpoort en Duinkerken. Dat heeft vader hem vroeger eens verteld. Beneden, net buiten de bossen, pronken de spitse torens en de stevige muren van Ieper. Vlakbij herkent hij de kerkjes van Voormezele en Wijtschate. En vlak onder hem, tussen de bomen, kijkt hij neer op het plein en de straatjes van Kemmel.

Als hij alleen is, blijft Walram hier soms lange tijd over het landschap turen. Hij speurt naar haastige ruiters of volgeladen paardenwagens op de kronkelende paden en aardewegen. Hij zoekt naar de huizen en landerijen van boeren die hij geregeld op de markt van Nieuwkerke ziet. Of hij volgt groepjes mensen die soms op onverklaarbare wijze verdwijnen in verlaten schuren of afgelegen bossen.

Lang voor de duisternis valt, haast hij zich altijd het bos uit. Ook bij mistig weer, als nevelslierten voorbijschuiven of blijven hangen rond één van de heuveltoppen, houdt hij zich er nooit lang op. Het stikt hier van de struikrovers. Gelukkig liep hij er nog nooit één tegen het lijf.

‘Kom, we moeten vertrekken,’ zegt Herlinde plotseling. ‘Moe-der zal op ons wachten.’

Walram doet alsof hij haar niet heeft gehoord.

‘Toen ik hier eens met vader stond, zei hij me dat de Kemmelberg de hoogste berg van de Nederlanden is,’ mijmert hij.

Herlinde geeft hem een por in zijn zij.

‘Niet waar!’ roept ze.

Haar ogen fonkelen. Walram kijkt haar verrast aan.

‘Hoezo, niet waar ... Wat weet jij hiervan?’

‘De Casselberg is nog hoger!’

In een flits richt Walram zijn blik naar de verre heuveltop in het westen. Hé, zijn zus kon wel eens gelijk hebben. Vreemd dat hij het nooit eerder in de gaten had.

‘Hoe kom je daarbij? Wie heeft je dat wijsgemaakt?’ vraagt hij onbegrijpend.

‘Pieter Platevoet heeft het me verteld. Hij leerde het op de Latijnse school van Hondshoote.’

‘Platevoet ... Is dat die jongen uit Dranouter die je op de markt in Ieper hebt gesproken?’

Herlinde lacht.

‘Ik heb hem er al vier keer ontmoet. Hij komt altijd bij me als jij op de Vismarkt die haring gaat kopen.’

Walram schiet in de lach.

‘Dáárom wil je nooit meer met me mee! Ik dacht dat het omwille van de stank was.’

‘Nee, hoor. Het is om Pieter. Hij is zo slim en zo lief! En hij kan ontzettend mooi vertellen.’

Walram blijft zijn zus een tijdje lachend aankijken. Ze is geen kind meer. Straks zal ze steeds minder met hem willen optrekken. De jonge mannen in het dorp zullen haar het hof maken.

Hij slingert de gehate rieten mand over zijn schouders.

‘Kom, we gaan ...’ mompelt hij.

3.

Walram voelt het warme zweet over zijn voorhoofd parelen. Ongerust kijkt hij naar zijn zus, die zwijmelend enkele meters achter hem blijft lopen. Zuchtend doet ze haar hoofddoek uit en bindt hem vast aan haar wijde rok.

Sinds ze het bos rond de Kemmelberg hebben verlaten, lopen ze al de hele tijd onder een verschroeiende hitte in het open veld. Het is middag en de zon staat pal op haar hoogste punt. Er zijn weinig bomen die schaduw bieden. De snelle afdaling drukt zwaar op hun knieën, maar straks wordt het weer puffen als ze naar het dorp klimmen.

Herlinde sleept haar voeten over het belabberde pad. Ze keek al enkele keren klagend en mopperend naar Walram, maar hij wil van geen rusten weten. Vanmiddag voor het pinksterfeest heeft moeder het geld nodig dat ze op de markt van Ieper hebben bijeengescharreld. Anders krijgen ze het met de huisbaas aan de stok.

Walram speurt over het veld. Een rij opgeschoten knotwilgen verraaft de plaats waar de Douvebeek stroomt. Hij schat zo'n tweehonderd meter de zompige weide in, aan de rand van het donkere beukenbos.

'Kom, we gaan het veld in. Daar is de beek. En schaduw! Een beetje koelte en een stevige slok water zullen ons goed doen.'

Herlinde kijkt hem vermoeid aan. Ze gluurt in de richting van het bos. Even lijkt ze te twijfelen. In de verte zien ze al de kerktoeren van Nieuwkerke. Zo ver is het niet meer. Maar het frisse water lonkt.

De Douvebeek is hier verrassend diep en breed. Gulzig drinken ze van het heldere water. Walram blijft aan de kant zitten.

Hij werpt zijn muts in de beek en steekt zijn hoofd helemaal onder het water. Herlinde heeft haar rok hoog opgetrokken en staat tot aan haar knieën in de beek. Ze haalt enkele keren diep adem en blaast de hete lucht uit haar mond.

‘Blijf jij maar wat afkoelen in de beek,’ lacht Walram. ‘Ik ga even naar het bos. Wat schaduw en koelte zoeken. Misschien kan ik wat bessen plukken. Voor straks, bij de vis.’

Hij heeft de mand naast haar in het water gelegd. Zo kan de haring een beetje afkoelen. Maar vers zal hij er niet meer van worden.

Aan de rand van het beukenbos blijft Walram gespannen tussen de bomen staren. Ziet hij daar mensen in het bos wandelen? Of zijn het toch de grillige schaduwen van de jonge bomen?

Hij sluipt aarzelend nog wat dichterbij. Ja, nu ziet hij het heel goed. Er zitten wel honderd mensen op de open plek midden in het bos. Vooraan staat een stoere man op de stevige stam van een geknakte boom hen toe te spreken.

Een hagenpreek!

Walram beloofde moeder om niet om te gaan met ketters en niet te luisteren naar de predikanten. Op geheime plekken proberen ze dorpelingen ervan te overtuigen om zich tot het nieuwe geloof van de protestanten te bekeren. Hij weet waarom moeder het vraagt en de preken boezemen hem zelf eigenlijk ook wel angst in. Maar nu is hij er ineens erg dicht bij en ze zijn een eind van het wandelpad afgeweken. Spionnen kunnen hem hier onmogelijk opmerken.

Hij sluipt in de richting van het bos.

Plots doemen twee met knuppels bewapende mannen voor hem op. Walram herkent één van hen. Het is Willem Manders.

‘Walram! Jij hier? Weet je moeder hiervan?’

Walram is bang. De tweede man kijkt hem met giftige ogen aan, de knuppel dreigend boven zijn hoofd.

‘Ik ... ik was hier toevallig. Herlinde is hier ook, ze verfrist zich verderop in de beek.’

Hij kijkt achter zich. Van zijn zus is hier geen spoor.

‘Wil je komen luisteren? De preek is bijna afgelopen ...’ fluistert Willem.

Walram kijkt naar de tweede man. Die houdt hem scherp in de gaten. Walram twijfelt. De laatste tijd dacht hij er wel eens aan om aan te sluiten bij de verkondigers van het nieuwe geloof. In het dorp vertellen ze vol vuur en overgave over hun verboden preken. Ze laten zich steeds minder afschrikken door paapse spionnen of Spaanse soldaten.

Hij knikt naar Willem. Vastbesloten stapt hij achter hem aan het bos in. De mannen sporen hem aan om in de achterste rij te zitten. Dan verdwijnen ze zwijgend weer naar de bosrand om de wacht te houden.

Walram kijkt naar de mensen om zich heen. Ze zijn helemaal in de ban van de predikant. Met wijd opengesperde ogen gapen ze hem aan. Nu en dan knikken ze vol overgave of laten pruttelend hun misprijzen blijken.

‘Daarom, broeders en zusters, heb vertrouwen in God! Luister niet langer naar de pastoor en naar de paus van Rome. We moeten ons van hen afkeren voor het te laat is. Het duurt niet lang meer voordat de Heer zijn huis zal openstellen voor alle ware gelovigen. Voor de calvinisten, want dat moeten we nu allemaal worden. De uitverkorenen, die de dwaalleer van de katholieken overboord gooien en bereid zijn om zich opnieuw te laten dopen. Door het ware geloof. Mijn geloof!’

De stem van de predikant buldert over de vlakte. De toehoorders blijven met open mond luisteren en wenden hun blik geen seconde af.

Walram richt zijn ogen naar de vurige spreker vooraan. Hij is stevig gebouwd. Hij draagt een hoge zijden hoed en een lange openhangende tabbaard boven zijn leren wambuis. Hij houdt zijn armen wijd gespreid voor zich uit. Wat straalt hij een geweldige kracht uit! Ook Walram is meteen in de ban van zijn krachtige verschijning. Tegelijkertijd klinken zijn stem en zijn bevolgen woorden hem heel vertrouwd in de oren. Om hem beter te kunnen zien, sluipt hij stilletjes wat dichterbij.

‘Mijn geloof is dat van de hervormers, die de leer van de grote verkondiger Johannes Calvijn hebben aangenomen. Kerk en paus staan ons geloof in de weg. De Bijbel, de Heilige Schrift van God, is onze enige inspiratiebron. Het ware geloof is dat van de ene God en Koning. Hij die ons de eeuwige genade beloofde. Dát geloof, broeders en zusters, hebben de paapsen ons afgenomen! De paus van Rome is door de duivel bezoedeld. De heidense priesters hebben ons beschimpt en te schande gemaakt! Ze hebben ons als slachtvee behandeld. Ze noemen ons ketters en geuzen, maar zelf zijn ze door geld en rijkdom verblind. Daarom, ontwaak broeders en zusters. Sta op en laat u niet meer verstoren en mishandelen! Richt u tot God. De ware God!’

Even blijven de ogen van de predikant streng en onverzettelijk over de menigte dwalen. Er heerst een haast ondraaglijke stilte over de vlakte. De predikant steekt krachtig zijn rechterarm met stevig gebalde vuist in de hoogte.

‘Dood aan de paus, leve de geus!’ buldert hij.

Een goedkeurend gemompel gaat door het volk. Hier en daar staan enkele mannen op. Ze zien er verdwaasd uit.

Helemaal vooraan keert een lange houterige man zich naar de omstanders.

‘Hij heeft gelijk!’ schreeuwt hij. ‘Luister naar wat Pieter Hazaert vertelt. Hij zal ons het ware geloof laten terugvinden!’

Walram schrikt. Hij moet even naar adem happen.

Pieter Hazaert!

Heeft hij de naam wel goed gehoord? Van waar hij nu zit kan hij de predikant beter zien. De diepe stem. Het ronde gezicht. De hoge zijden hoed. Walram twijfelt even. Toen hij hem het laatst zag, was hij nog een stuk jonger. Het is minstens vier jaar geleden. Toen zag hij hem vaak op de lakenmarkt van Nieuwkerke. Altijd stonden groepjes mensen om hem heen. Iedereen wilde bij Pieter Hazaert zijn. Hij vertelde vol vuur over de wereld ver buiten hun dorp. En over een nieuw geloof dat een einde zou maken aan de misbruiken van de katholieke kerk.

Walram herinnert zich hem ook in hun huis, toen hij vader kwam ophalen. Ineens was hij verdwenen. Naar Engeland, zei moeder. En hij zou nooit meer terugkomen, want ooit zouden de soldaten hem oppakken en terechtstellen op de markt van Ieper, zei ze nog.

Nu is Hazaert hier weer. Walram weet het zeker. Hij heeft de man die daarnet riep, goed begrepen.

‘Vrienden, wees niet bevreesd voor de koning van Spanje en zijn ratten van soldaten! Wees niet bevreesd voor inquisiteur Pieter Titelmans en zijn smerige spionnen. Wie bang is voor de goddelozen, loopt recht naar het verderf. Alleen wie luistert naar God loopt op het pad van de rechtvaardigen. Waarom moeten wij ons ware geloof verbergen? Luister, broeders en zusters. Ik kom net terug uit Sandwich in Engeland. Iedereen daar is van het ware geloof doordrongen. De koningin van Engeland staat aan onze kant. Er zijn grote kerken voor alle gevluchte calvinisten uit het Westkwartier. Er worden predikanten gevormd die de Nederlanden van het nieuwe geloof zullen overtuigen!’

Pieter Hazaert blijft even stil. Hij kijkt met bliksemende ogen naar zijn zwijgende toehoorders. Even kruisen Walrams bange ogen die van de vurige spreker. Hij wil van hem wegstijgen, maar het lukt niet. Hazaert houdt hem in zijn blik gevangen.

Een zinderende spanning hangt in het bos. Hazaert spreekt rustig nu, maar niemand die een woord mist van wat hij zegt.

‘Wie bang is of verraden werd, kan vluchten. In Sandwich en in Norwich ben je welkom. Vlaamse wevers kunnen ze goed gebruiken. Er is meer werk dan bij ons in de Westhoek. Aarzel niet. Reis naar de haven van Nieuwpoort en ga naar herberg *De halve mane*. De herbergvrouw regelt alles voor je. Ook als je later wilt terugkomen, zoals ikzelf en zovele anderen!’

Als betoverd luistert Walram naar Pieters woorden. Wat gaat er een geweldige kracht van hem uit! Hij heeft hem destijds niet zo goed gekend. Hij sprak toen nog niet als een predikant, maar hij verzamelde kleine groepjes om zich heen. En alle omstanders hingen aan zijn lippen.

Op een eenvoudig teken van Hazaert staat de menigte op. Zonder verdere uitleg verspreiden de mannen zich alleen of in groepjes in het bos en daarna over de wijde omgeving. Ondertussen blijven ze rustig en sereen psalmenliederen zingen.

*De bergen zullen de vrede brengen,
de heuvels gerechtigheid voor het volk.
Hij zal recht verschaffen aan het volk in verdrukking,
de armen helpen en de verdrukker vertrappen.
Zijn tegenstanders zullen de knie voor Hem buigen,
Zijn vijanden zullen in het stof moeten bijten.
In Zijn dagen zal gerechtigheid bloeien,
van zee tot zee zal Hij heersen!*

Met open mond blijft Walram de uitdijende massa gadeslaan. Hier en daar herkent hij de gezichten van enkele dorpe-lingen. Hij kijkt van hen weg, hij wil niet dat hij hier wordt ge-zien. Je weet maar nooit. En hij wil moeder niet onnodig onge-rust maken.

Toch aarzelt hij om meteen naar huis terug te keren. Zou hij Pieter Hazaert durven aanspreken? Ongetwijfeld zal die zich zijn vader nog herinneren. Ze trokken destijds vaak samen op. En Pieter waarschuwde vader die bewuste avond voor de trawan-ten van inquisiteur Titelmans.

Opgewonden zoekt Walram naar de prediker. Hij is rond de omgevallen boom blijven staan met enkele vertrouwelingen om zich heen. Walram twijfelt. Kan hij zomaar op Pieter Hazaert afstappen? Wat als hij door één van de gewapende mannen wordt afgescheept? Hij moet proberen om zo vlug mogelijk Pieter zelf aan te klampen.

Als de laatste mannen zingend het bos hebben verlaten, loopt hij behoedzaam naar het groepje achterblijvers. Met veel misbaar en luide stem gaan die tegen elkaar tekeer. Pieter Hazaert heeft in alles het laatste woord. Zijn stem klinkt luid boven die van de anderen uit.

Plots wordt het heel stil. De mannen kijken in Walrams richting. Vanuit het groepje komt Pieter met gefronst voorhoofd op hem afgestapt.

Walram schrikt en blijft als verlamd staan.

In een mum van tijd staat de prediker naast hem. Hij legt zijn hand op zijn schouder.

‘Walram? Walram Baeldes, zoon van Adriaan?’

Walram voelt een krop in de keel. Hij slaagt er niet in iets terug te zeggen.

‘Ik herkende je direct toen je op me afstapte. Je bent niets veranderd, alleen wat ouder geworden.’

Walram glimlacht onzeker.

‘Ik hoorde het van je vader ... Hij is niet de enige. Hij had met mij mee moeten vluchten naar Engeland. Net als je oom Aloïs, die wel de oversteek maakte. Die is in Sandwich nu een welvarende textielarbeider. Je vader wilde niet. Hij bleef hier voor je moeder en voor jou en je zus.’

In een flits beleeft Walram die vreselijke winteravond van 1562 opnieuw. Glashelder ziet hij alles weer voor zich. Hij hoort de opgewonden stem van Pieter Hazaert. 'We moeten vluchten, Titelmans is ons op het spoor,' schreeuwde hij. 'Al wie de hagenpreek in Boeschepe bijwoonde, wordt opgepakt. De waard van herberg *De Croone* werd gevonnist door de vierschaar en onthoofd op de markt van Ieper. Nu is Titelmans op weg naar Nieuwkerke. Onze naam staat ook op zijn lijstje, Baeldes. We moeten er vandoor. En snel!' Vader had niet gereageerd. Hij bleef doodkalm met Herlinde op zijn schoot aan de tafel zitten. 'Ga jij maar, Hazaert. Jij bent hier voor niemand nodig.' Pieter keek nog even de donkere woning in. Zijn ogen pinden zich gedurende enkele seconden op moeder vast. Ze stond verkramppt van angst achter vader, haar smalle handen bevend op haar ronde bolle buik. Ze schudde van neen. Vader kwam nooit op een beslissing terug. Pieter ging er toen als een bezetene alleen vandoor. Nauwelijks een uur later werd vader opgepakt door de lijfwachten van de gevreesde inquisiteur. Walram herinnert zich nog goed dat Joris van der Hallen hen op het einde van het steegje grijnzend aankeek toen vader met een touw om zijn middel door de soldaten werd weggeleid. Ze zagen hem niet meer terug en de volgende dag al kwamen de eerste berichten over nieuwe terechtstellingen op de markt van Ieper. Ketters werden in die jaren op vreselijke wijze omgebracht. Onthoofd met het zwaard, verbrand op de brandstapel, opgehangen aan de galg of gewoon gewurgd. Walram probeerde nooit lang stil te staan bij de vraag welk lot zijn vader beschoren was geweest.

'Hoe maakt je moeder het? En je zus?' vraagt Pieter.

Walram schrikt uit zijn gemijmer op. Herlinde! Ze zit nu vast ongerust op hem te wachten.

‘Goed ...’ prevelt hij. ‘Ik ga meteen naar hen toe.’

‘Doe je jouw moeder mijn groeten?’ vraagt Pieter.

‘Dat doe ik zeker,’ antwoordt Walram. Al weet hij dat ze niet blij zal zijn dat Pieter Hazaert weer in de streek is. Sinds vaders dood is ze ontzettend bang voor de verkondigers van het nieuwe geloof. Ze vertrouwt niemand meer. Voor haar is het Pieters schuld dat vader werd terechtgesteld. Hij had vader helemaal ingepalmd en meegetroond naar de verboden bijeenkomsten van de hervormers. Ketters, bleef ze hen almaar noemen.

Nog even kijkt Walram om. Pieter Hazaert is hem blijven nakijken. Walram aarzelt.

‘Ben jij niet bang nu je weer in de streek bent? Je wordt nog steeds gezocht. *Zodra hij zich hier weer durft te vertonen, wordt hij opgepakt, zeggen ze.*’

Er verschijnt een strijdvaardige en vastberaden lach op Pieters gezicht.

‘Bang? Helemaal niet. Waarom zou ik? We gaan de hele streek voor het nieuwe geloof winnen. In Sandwich hebben we alles zorgvuldig voorbereid. Steeds meer predikanten gaan nu terugkeren. We gaan het hele Westkwartier hervormen. Iedereen zal zich tot het ware geloof bekeren. De Spanjolen zullen we uit de Nederlanden verjagen. De priesters zullen hun kerken verlaten en de paters en nonnen zullen vluchten uit hun abdijen en kloosters. Als ze niet uit zichzelf weggaan, zullen we hen ertoe verplichten. We krijgen steeds meer aanhangers.’

Hij blijft Walram een tijdje zwijgend aankijken.

‘Waarom doe je niet met ons mee, jongen? Je bent jong en sterk. Je hebt de vrijgevochten blik van je vader. Hij was een verstandig man. Een trouwe volgeling ...’

Walram voelt een warme gloed over zijn lichaam. Hij denkt aan zijn vader, naar wie hij erg opkeek en die hij nog vaak mist. De lovende woorden van Pieter Hazaert raken hem. De grote predikant die net een hele menigte in de ban hield, wil hem bij zijn vertrouwelingen opnemen.

Walram schudt het idee van zich af. Nee, hij mag hier niet op ingaan. Nog niet. Dit gaat veel te vlug. Hij weet niet voldoende over het nieuwe geloof. En moeder is hier niet op voorbereid.

Hazaert merkt dat Walram twijfelt. Hij houdt hem gespannen in de gaten.

‘Nog niet, Pieter. Het is te vroeg. Later misschien wel.’

Pieter stapt op hem af en legt zijn zware armen op zijn schouders. Hij drukt Walram dicht tegen zich aan.

‘Goed, hoor, jongen. Je moet maar zien. Ik blijf nog een hele tijd hier in het Westkwartier. Er zullen steeds meer preken zijn. Zodra je wilt, kom je maar naar mij toe.’